

Møte den 28. mars

Kveldens møte var ved Prosjektkomiteen, og det var Torbjørn Torgersen som leder av denne, som ga oss en oppdatering og et tilbakeblikk på arbeidsoppgaver og gjennomføring av disse. En del faste oppgaver i en årrekke som blir gjennomført, som bl.a. vårpynting og raking i Prestegarden, oppsetting av juletre mm.

Fra 2003 har det vært Pilgrimsleden som har vært hoved geskjeften med omlegging og merking av leden flere ganger, rydding langs traseen, og utbedringer.. Klubben har også satt opp stolper i forbindelse med »stolpejakten» de seneste årene. Krattrydding og hogst/ tynning i forbindelse med prosjektet som har pågått ved Høgkleiva, samt felling av trær, som har vært en risikofaktor. Arbeidet i Pilgrimsleden gir klubben en del inntekter.

Rotary har bidratt med penger til aggregater som nå er videresendt og mottatt i Ukraina, fra Ringebu 11 stk, og fra Norge samlet hele 500 stk. Disse er mindre og flyttbare aggregater, men i tillegg er det et stort stasjonært aggregat, som kan brukes ved sykehus eller annen større forbruker. Takk til Torbjørn og komiteen for organisering av dugnader, og arbeid som er gjennomført.

Ref; BjH

Møte den 21. mars

3 minutter denne kvelden var ved Bjarne Løkken, som tok et tilbakeblikk til tidligere utvekslingsstudenter. Han har hatt noe kontakt med disse, og hadde fått svar og refererte litt fra svarene fra Elise og Parker, og overbrakte hilsen og nytt fra disse to.

Kveldens program var ved vår nåværende student Fransesca, som er fra Cagliari på Sardinia, Italia. Hun viste bilder fra Sardinia, kultur, folkedrakter, mat og det som måtte være typisk for området. Hun fortalte også litt om fugle- og dyrelivet. Videre presenterte hun sin familie, og avslørte at hun valgte Norge som en skarp kontrast til Sardinia og Italia, nesten på alle måter. Vi fikk høre om hennes opplevelser med vertsfamiliene Skjeggstad/Kleven og Hagen, høstferie i Sverige, tur til Trondheim og Røros med Rørosmartna'n. Hun fortalte også at hun var fasinert av Trondheim og kunne tenke seg og fortsette sin utdanning der. Fransesca gjennomførte programmet på norsk, og jeg synes hun hadde fått ordentlig «dreis» på norsken, noe som hun fortjener ros for.

Hun takket for mottagelsen og den varmen hun hadde blitt møtt med, både hos vertsfamilier, i klubben, men også generelt.

Vi takker Fransesca for fint foredrag.

Ref: BjH

Møte den . 14. mars

Etter 3 minutter ved Einar, som orienterte om neste prosjekt i Prestegarden, samt kostnadsanslag og finansiering, var det Frank Asle Mathiesen som slapp til med kveldens program, som hadde overskriften; «Utfordringer og muligheter for etablerer i Fåvang».

Frank har besøkt klubben tidligere, (2018) men da som leder av Midt-Gudbrandsdal Næringsforening. Nå driver han Kvitfjelltunet med det nye navnet «A Bite Of Norway, Kvitfjelltunet».

Frank orienterte litt om seg selv, har arbeidet mye med reiseliv, bl.a. Visit Lillehammer. Tok med turister på pilketur, f. eks. i kombinasjon med å oppleve «blåtimem» på fjellet.

Har levert mat og vært involvert i «Rondaståk» fra 2017. Tok etter hvert over som driver av Kvitfjelltunet, som var i ferd med å ta seg opp, men alt satt på vent i to år p.g.a. pandemien. Kvitfjelltunet fikk etter hvert navnet : A Bite of Norway, Kvitfjelltunet. Hans ambisjoner er å få ut LOKAL mat, samt forsøke å promotere Norge på best mulig måte. Tørre å være stolt av det vi har, og få det ut. Gudbrandsdalsmat skal være kvalitetsmat, og vi må ta vare på og opplyse om at både tradisjoner og kvalitet også kan være lokal.

Det var tydelig at Frank hadde mange ideer, tanker og meninger rundt dette, som han hadde fundert over, og som han nå delte med oss. Takk til Frank med ønske om at han lykkes.

Ref: BjH

Møte den 07. mars

Etter 3 minutter ved Per Kr. Moen, som refererte interessant stoff fra legetidsskrift, ble ordet gitt til NilsTodal, som hadde satt følgende overskrift på sitt program for kvelden; «Litt EGO- foredrag, litt mimring og litt frie tanker».

Nils begynte med litt slekt, og hans bestefar som kom hjem etter gullgraving i Alaska, hadde såpass utbytte at han kunne begynne med etablering av sagbruk, kraftanlegg, kassefabrikk mm, alt i Aure, hvor Nils har sine røtter. Her ble hans nære forhold til sjø og båt født, og han måtte tidlig flytte på hybel i forbindelse med skolegang. Aure var på denne tiden et sted ute i havgapet, med vanskelig eller manglende vegforbindelse. Nils mimret litt rundt dette. Etter hvert drog han ut for å begynne på ingeniørhøgskole.. Det var her han traff Marit, som drev med sykepleieutdanning.

Når Nils skulle finne et yrke, var nok hans ønske elverk, kraftlag, linjeetablering og utbygging, og det var i denne perioden valget falt på Vaala Bruk, og Ringebu ble stedet som ble valgt, både ut fra utbyggingene som måtte komme, samt bolig som fulgte med jobben.

Nils fortalte kort om tilstanden på forsyningsnettet i Ringebu, kort om utbygging, opprusting og sammenslåinger til det EL- verket vi har i dag, samt en kort innføring i hvordan energi henger sammen med spenning, strømstyrke og motstand, og de lover og

formler som gjelder innen fagfeltet, og med dette forklare og forstå hvorfor det er gunstig og nødvendig å ha overføringslinjer med svært høy spenning.

Den siste delen av Nils sitt foredrag, ble viet kjernekraft, og såkalte SMR anlegg, dvs, små, modulære kjernekraftverk, som er tryggere og fleksible i forhold til de store anleggene som er brukt tidligere. Som navnet sier, bygges dette opp av moduler som er lette å transportere, og et anlegg kan produsere energi tilsvarende minst 200 store vindmøller.

Modulene til kjernekraftverket produseres i egne fabrikker, blir fraktet dit anlegget skal ligge, og satt sammen som «legobrikker». Kompleksiteten med utfordrende prosjektledelse og byggeprosjekt og kostnadskontroll blir nærmest fjernet.

Møtet ble avsluttet med meningsutveksling og spørsmål, hvor interessen for temaet tydelig kom fram.

Takk til Nils for innføringen.

Ref; BjH

Møte den 28. feb

VINTERFERIE

Møte den 21. feb

I kveld var det Torveig Dahl som snakket om boka ”Kunst og håndverk i familien Sveen”. Boka er utgitt på Gudbrandsdalsmusea forlag i samarbeid med familien Sveen og Lesja historielag. Det er Torveig som er redaktør for boka, som har i alt 14 forfattere, av disse er 7 fra familien Sveen.

Det startet med Ole Jørgensen Leirmo, f. 1869, som var eldste sønn på garden. Han tok Kunst- og industriskolen i Christiania, mens den nest eldste broren overtok garden.

Der utdannet han seg som billedhugger.

Drog derfra til København, der han gikk på Kunstakademiet.

Drog hjem til Lesja og giftet seg med Marie i 1898, kjøpte Sveen 4 år seinere, og drev som treskjærer og snekker, mens Marie holdt styr på husholdningen. Denne var basert på tilnærmet naturhusholdning, - selvberging på garden, med bærplukk, jakt og fiske.

De hadde 15 unger, hvorav 11 voks opp.

Garden Sveen er gammel, og skriftlig kjent fra 1598. Ola Leirmo og kona Marie kjøpte garden i 1902.

Torveig presenterte flere av familien Sveen, som alle var håndverkere, treskjærere, vevere, og kunstnere. Hun var også innom forbindelsen til Hjerleid folkehøgskole. Trolla til Otto Sveen er kanskje mest kjent, også ute i ”den vide verden”. Otto Sveen har også flere utskjærte ting i Lesjaverk Kirke, bl a. altertavle, prekestol og døpefont i tre.

Boka er rikt illustrert med masse flotte foto.

Takk til Torveig for fint arbeid og interessant presentasjon.

Ref; BjH

Møte den 14. feb

Sjur Mykletun holdt EGO- foredrag denne kvelden, og vi fikk høre om hans oppvekst, utdanning og yrkesaktive liv på flere forskjellige steder i landet. Hans far var yrkesmilitær, mens mor jobbet i televerket. Han hadde sin oppvekst på Hønefoss, og hvor undertegnede tok befalsskoleutdanning i Ingeniørvåpnet, hvor faren til Sjur var skolesjef, (major)

Befalslivet til faren medførte en del flytting, og ferden gikk til Harstad, hvor han tok tok gymnas. Vi fikk høre at han var en aktiv gymnasiast, med et aktivt liv i studentmiljøet og studentsamfunnet..

Han fortalte videre om flere ”HIKE”- turer i Europa, men på denne tiden var det mye narkotika, og derfor vanskelig å få hike. Vi fikk noen små episoder og innblikk fra dette livet.

På gymnaset tok han reallinja, og gikk videre med samfunnsfag og psykologi, før han tok fatt på lærerutdanning på Røst i Lofoten., og praktiserte noe som lærer i vikariat.

Han hadde flere stillinger, bl.a. som undervisningsinspektør og var også skolesjef i Brønnøysund fram til i 1994, hvor etter han kom til Otta som rådmann. Han fortalte en del om jobben som rådmann, sitt arbeid med administrasjonen og politikere.

Vi har i et tidligere foredrag hørt om hans store interesse for Bjornson, hans bøker og atikvariske dokumenter.

Sammen med sin hustru Anne, kjøpte de leilighet i Ringebu i 2020., og flyttet hit.

De har dessuten feristed på Lesbos, i Egeerhavet, ikke langt fra Tyrkia, hvor de selvsagt tilbringer en god del tid.

Vi takker for foredraget.

Ref; BjH

Møte den 07. feb

ill.foto frå Ringeby.com/Venabyggsfjellet

Nils Todal, påtroppande president, ynskja gjestar og klubbmedlem velkomen. Nils orienterte om utviklinga med innsamling og transport av aggregata til Ukraina frå klubben vår, saman med heile Distrikt 2305 og Oslo rotary. Det var også han som hadde 3 minutt. Han fortalde engasjert om strømeiningar, batteri og avklara ein del ulike begrep som blir brukt. Han gjekk så inn på kva for ulike grunnstoff som brukast i batteri, mengder, forureining og klimaavtrykk – og alt spesialavfall som

blir av auka mengde batteri – særleg med tanke på el-bilar.

Kveldens foredragshaldar var Inge Asphoug om forvaltning av villrein i Rondane. Inge er mangeårig leiar i fjellstyret, leiar i villreinemnda Rondane sør, og ivrig naturfotograf. Han fortalde om kva som hadde inspirert han som ung, boka **Til Fjells i feriene (1876) av J A Friis** (1821-1896). Han vart da interessert i rein og jakt. Han fekk og tidleg vera med Bjarne Lien og Hans Linstad og lærte mykje av dei og andre lokale fjellfolk om det å ha respekt for og ferdes i naturen.

Rondane sør er det største villreinområdet med 2000 km² (nord: 1200 km²) og vel 2300 vinterdyr (nord: 1600). Det er fleire fjellstyre og 26 ulike rettighetshavarar, slik at det er eit omfattande samordningsarbeid i forvaltninga av areala generelt og villreinstamma særskilt. I mars 2022 var det telt 2282 dyr, i haust hadde dei ei fellingskvote på 451 dyr, det vart felt 235. Det tilsvarar ca 7000 kg

kjøtt på ein haust.

Det er det ein årleg tilvekst på ca 52 % hanndyr, dvs. det blir født fleire hannar. I 2007 vart fordelinga av kvoter (bukkar/simler/kalvar) justert for å styrke flokkane. Flokkane deler seg gjerne i mindre flokkar og kan trekke langt ned i skogsområda om sommaren. Der er det gjerne meir plagsame insekt og fuktigare, dvs. meir risiko for fotråte. Normalt trekk dyra høgt til fjells i varmen der er det godt beite og mindre insekt. Men siste rapportar syner at Rondane sør har gode beite for villrein gjennom året.

Villrein i Rondane vart freda i 1969, da var det 66 dyr i Rondane sør. Bjarne Lien var leiar i Villreinemnda den gongen, og var av dei som ivra for freding. Inge fortalde og viste foto av villrein og deira årssyklus og trugsmål av auka og endra ferdsel/bruk av fjellet: heilsårsbilvegar og auka trafikk, særleg sommarstid. Men det er og ei endring av friluftsliv om vinteren, toppturar/randoneski, kiting mm kan vera sterkt forstyrrende. Kalvingstida om våren er særleg kritisk.

Syklar er skremmande for rein, og i dag kjem syklistane seg mykje lenger inn i fjellet. Det er også ei endring av friluftsbukarar, og mange som tek mindre omsyn til reinen. Tellingar har t.d. vist at trafikken til flyvraket har auka kraftig, og det gjev meir forstyrning for reinen i området. Mange seier at dei ikkje har sett noko rein, men Inge viste foto for å demonstrere at det er vanskeleg å sjå reinen i fjellet eller i skogen. Mange har ikkje «reinsauge», dvs. har vondt for å skilje ut dyra frå fjellet på avstand. I praksis har det vorte mindre areale der reinen får vera i fred i området, reinen kan da bli ståande lenge på eitt område, det kan auke risikoen for

sjukdom og svekka næringsgrunnlag. Auken av andre hjortedyr i området fører og til meir parasittar. Saltplassar har og lett for å føre til auka sjukdom.

Det er vanskeleg å seia kva for rovdyr som er størst fare for rein, men truleg er det ørn. Dei siste åra har det vore auka dødeligheit for kalvar om sommaren, dette har dei ikkje funne årsak til enda. Ved siste telling var det 200 kalvar som dei ikkje visste kva hadde skjedd med. Men dei er i gang med større tellingar (med drone – forstyrrer reinen i liten grad) 2-3 gonger årleg.

Største utfordringane er auka ferdsel, endre arealdisponering som fører til fragmentering av gode beiteområde, og dermed og deling av flokkane. Det er stort behov for meir og sakleg informasjon om reinen og trugsmål for deira grunnlag.

Saman med god og innsiktsfull informasjon om rein og forvaltninga, viste han lekke foto frå fjell og rein. Det var ein spørsmål- og kommentarrunde etterpå.

Nils takka Inge for eit godt og nyttig foredrag, og han fekk ein ostehøvel. Etterpå var det triveleg kaffeprat og deilig sitronkake frå Else Sikle.

Ref: Torveig Dahl

Møte den 31. jan

På kveldens møte var Rebekka Lindsheim invitert. Hun har vokst opp i Ringebu, en knapp kilometer fra Prestgarden. Hun har Masterutdannelse fra Tromsø, (strategisk ledelse/ innovasjon), har vært guide i Ringebu kirke i mange år (sommerjobb), og ble vel nå ”kapret” til jobben som daglig leder ved ” Stiftelsen Ringebu Prestegard” fra sommeren 2021.

Hun snakket om de mange mulighetene hun så for Pestgarden, og om fortsatt utbygging og fullføring av planene for stedet. For Låven står nå siste utbyggingstrinn for tur, med bla annet scene og toaletter. Vi fikk også høre litt om planene for årets utstillinger, hennes tanker for fremtiden for stedet, blant annet for å ytterligere øke antallet besøkende, noe som bør være realistisk å få til.

Det var tydelig at Rebekka glødet for både jobben og stedet , og det ble åpnet for spørsmål og innspill fra klubben med ide-utveksling.

Vi takker Rebekka for foredraget.

Ref: BjH

Møte den 24. jan

Denne kvelden var det Frivillighetskoordinator Tina Lie som var innvitert for å fortelle om sitt arbeide med de eldre i Ringeby kommune, førts og frem på Eldresenteret og på Linåkertunet. Hun fikk først stillingen som aktivtør, men denne stillingen ble nedlagt. En ny opprettet stilling som frivillighetskoordinator ble opprettet, og som Tina gikk inn i. Den "kulturelle spaserstokken" bl lagt inn i den nye stillingen. Tina kunne fortelle at det var en voldsom innsats av frivillige på både eldresentret og Linåkertunet. Tina fortalte om sin jobb med å få flere frivillige, men var klar på at frivillighet måtte være frivillig, og ikke en kommunal oppgave. Aktivitetene må dessuten koordineres og fordeles ut over året. Hun har hjelp og støtte av aktivitetslag på begge institusjonene. Tina er en aktiv og innitiativrik person, som sikkert har mye å bidra med i stillingen. Vi takker Tina for orienteringen

Ref: BjH

Møte den 17. jan

Klubben hadde denne kvelden besøk av Tone Sidsel Sanden, som er redaktør i Avisen Dølen. Avisen har 5 ansatte, som utgjør 4,3 årsverk. Hun presenterte hver av disse. Sjøl begynte hun som journalist i avisa i 2007, og hadde denne funksjonen frem til hun tok over som daglig leder i 2017. Dølen er en partipolitisk uavhengig avis, som dekker Midt-Gudbrandsdalen, med kommunen Ringeby, Sør-Fron og Nord-Fron. Avisen kommer ut på Vinstra.

Dølen ble startet opp i 1997, kjøpt opp av Polaris Media i 2011, GD kjøpte seg inn på eiersiden i 2012, og eies nå av disse to med

50/50. Det er ikke noe journalistisk samarbeid mellom GD og Dølen.

Avisen kommer ut en gang pr. uke, men det er nettavisen som er mest lest, og som både for Dølen og andre aviser ser ut til å bli fremtiden. Papiraviser har blitt svært dyre å drive.

Antallet digitale abonnenter har steget jamt og trutt, og var i 2018 340 digitale abonnenter, men hadde i 2020 steget til 1300 stk.

Redaksjonen har satt seg mål om hva avisen skal være, og jeg nevner god nyhetsjournalistikk, næringsliv og nært småstoff, avsløringer og konsekvensjournalistikk, nære og sterke personlige historier og levende bilder. Skal også være uredde, skille oss ut og ha kvalitet på stoffet. Vi prøver å være betydningsfulle og være på lag med leserne. Vi fikk også et innblikk i hvordan de jobber, med redaksjonsmøter og diskusjoner, prioritere hvem som gjør hva, samt ha bredde i sakene. God bilder har blitt et varemerke for Dølen. Jeg tar også med at bilder og streaming fra lokale sportsarrangement, folkemøter, reportasjer og andre hendelser, er blitt populært og som er en del av avisens reportasjevirkosomhet.

Dølen har fått flere priser, og er kåret til årets lokalavis med sølv i 2016 og 2018, og gull i 2019/2020. Vider årets journalistpris og årets digitale satsing. De har også fått pris for årets lokale historie og flere fotopriser. Det kan ikke være tvil om at ”gjengen” som driver Dølen har fått til noe spesielt, og vi vil bare ønske Tone og de andre i avisa lykke til videre i arbeidet med avisa Dølen.

Ref: BjH

Møte den 10. jan

Møtet hadde som overskrift "alle spør alle". Guttorm Aarnes hadd kveldens 3- minutt, og Guttorm åpnet med solosang med en vise hvor teksten var både humorfyllt, men også ironisk mot stromforsyning og priser, som er høyaktuellt i disse tider. Han fortsatte med å kaste frem spørsmål om kraftproduksjon i et større perspektiv, bl. a kjernekraft. Dette ga jo sporen til meningsutveksling og synspunkter fra flere. Ellers var klubbens innsamling til aggregater til Ukraina , vellykket i den forstand at klubben fikk inn nok til ett aggregat. Nils orienterte litt mer om aggregater til Ukraine, og om sin kontakt med Aina, tidligere medlem i vår klubb, og bosatt på Møre. Hun var president i Ringebu RK 2009-10, og hun ønsker også bli "fjernmedlem" i vår klubb. noe som også distriktet og årets guvernør er positive til på generellt grunnlag.

Påminnelse om nye kandidater til RYLA, og Arnhild orienterte om programmet fremover.

Ref: BjH

Møte den 03. jan

Til dette møtet var vi invitert hjem til Harald og Gerd på "etterjulstreff". Harald leste dikt, og tok opp tanker om kammeratskapet i klubben, hvordan møtenje vil bli fremover, samt en del andre orienteringer. Det var desverre svært dårlig fremmøte på dette hyggelige treffet, og da flere av tingene Harald tok opp, bør høres av flere, ville han derfor gjenta dette på et senere møte. Jeg tar derfor ikke med dette i referatet nå. Vi koste oss med praten over kaffe og kaker, og takker vertsskapet for et hyggelig aften.

Ref: BjH